

Het belang van kwalitatief schilderwerk op monumenten

Gerard Scholten
ERM, Kiwa, NCE

Foto's
27-03-24

Rijksmonument (nr. 509847)
Bouwjaar: 1882-1883
Burgemeester van
Rojensingel 6 in Zwolle

Bedreiging hedendaagse monumenten

- Onderhoudsinspanning te hoog
- Het gebruikscomfort te laag

instandhoudingsplicht
heeft betrekking op
rijksmonumenten

Hoe gaan wij om met ons erfgoed?

- Slopen? (Sloopvergunning valt onder Omgevingsvergunning)
- Beschermen en in stand houden?
 - Onderhoud? (Vergunningsvrij mits.....)
 - Renoveren? (Omgevingsvergunning nodig)
 - Restaureren? (Omgevingsvergunning nodig)

Als je erfgoed verliest, is het voor altijd weg

Dit betekent:

- Geen verhaal over ons verleden;
- Geen spiegel voor onze samenleving;
- Geen inspiratie voor de toekomst.

Conclusie:

- Monumentaal erfgoed telt.....

Monumentaal erfgoed telt.....

Daarom:

- Beschermen en in stand houden;
- Behoud van authentieke uitstraling.

Het gaat om:

- Monumentale waarde behouden;
- Historisch bouw materiaal beschermen;
- Zorgen voor oorspronkelijk aanzien;
- Verduurzamen voor de toekomst.

Beschermen en in stand houden

Waarom periodiek onderhouds- en restauratieschilderwerk?

- Behoud historische ondergronden;
- Behoud historische kleurgeving;
- Verweerd, scheurend en/of bladderend verfwerk vervangen.

Schilderwerk ± 50% van het totale budget onderhoud

Betrokken instanties: Beschermen en in stand houden

- Opdrachtgevers;
- Opdrachtnemers;
- Toeleveringsindustrie en -leveranciers.

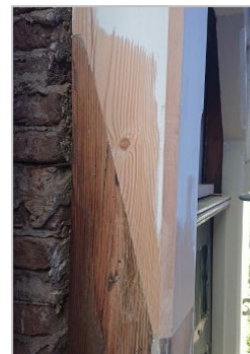
Uitgangspunt: behoud van kwaliteit monumenten

Behoud van kwaliteit schilderwerk op monumenten

Waar draait het om?

- Vakmanschap in ambachtelijke technieken;
- Kennis van bouwstijlen;
- Respect voor historische materialen;
- Oorspronkelijke uitstraling behouden.

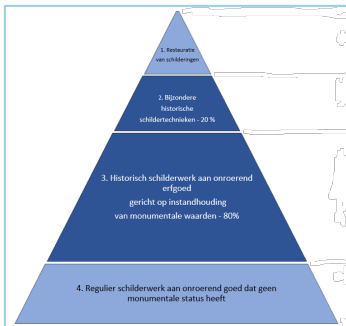

Wat is nodig om kwaliteit te borgen?

- Goede werkafspraken in uitvoeringsrichtlijnen;
- Specifieke kennis en vaardigheden;
- Ketensamenwerking.
- Kennis tekort ? → → deskundigheid inschakelen;

Advies:

Betrek altijd bij monumentaal schilderwerk een ERM-gecertificeerd schildersbedrijf

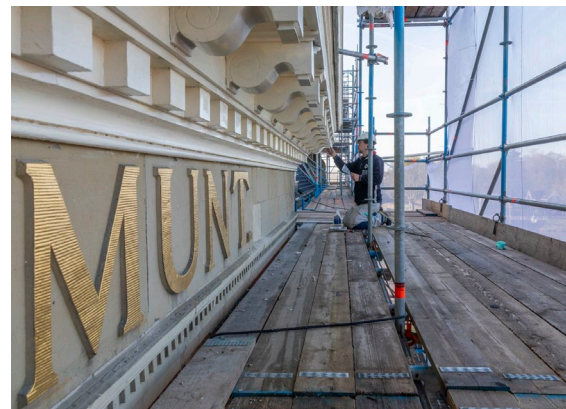
Erkend Restauratiekwaliteit Monumentenzorg

Koepelorganisatie met als doelen:

- Behoud monumenten;
- Kwaliteit restauratie/onderhoud;
- Verduurzamen van monumenten;
- Samenwerking betrokken partijen.

Samenwerking tussen:

- Monumenteneigenaren;
- Monumentenarchitecten/-adviesbureaus;
- Overheidsinstanties;
- Uitvoerende partijen;
- Vakopleidingen.

Schilderwerk op monumenten

Uitvoeren volgens de richtlijnen van de ERM

- Beoordelingsrichtlijn BRL ERM 4000
Kwaliteitsborging bedrijfsvoering, organisatie en proces
- Uitvoeringsrichtlijn URL 4009
Uitvoeringsproces, materialen, kennis

Schilderwerk op monumenten

Regulier schilderwerk versus schilderwerk monumenten:

Wat is het verschil?

Vorbereidingen en uitvoering hetzelfde?

Is iedereen gebaat bij een duidelijke structuur?

- Monumentale status;
- Restauratie-ethiek;
- Ondergronden;
- Kleurtoepassing;
- Vergunningen.

Schilderwerk op monumenten

Maak in strategie onderscheid in:

- Regulier onderhoudsschilderwerk;
- Monumentaal onderhoudsschilderwerk.

Dit geldt voor de gehele ketensamenwerking

Checklists bij URL 4009 2.1

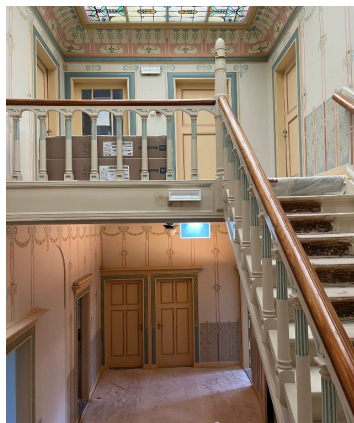
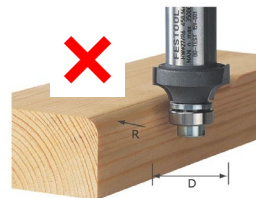
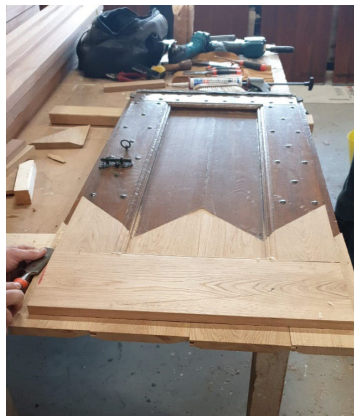
Historisch Schilderwerk

Duidelijkheid in aanpak (checklists):

- Opname;
- Voorbereiding;
- Uitvoering;
- Oplevering.

Checklist "Contractvorming" URL 4009 2.1 Historisch Schilderwerk	
Projectnummer:	
Adres:	
Opdrachtgever:	
RM/GM/adress:	
Toelichting en aandachtspunten	
Vergunningen en aanvullende juridische eisen BRL ERM 4000 1.6 §6.2.2, URL 4009 2.1 §3.2.4, bijlage 4	
Zijn de werkzaamheden vergunningplichtig?	ja nee
Is er een vergunning?	ja nee
Bij 'nee', heeft u de opdrachtgever in kennis gesteld?	ja nee
Zijn er voorwaarden?	ja nee
• voorwaarden vanuit de monumentenverordening?	ja nee
• voorwaarden vanuit de vergunning?	ja nee
• voorwaarden vanuit de subsidie?	ja nee
Zijn die voorwaarden verwekt in de offerte?	ja nee
Aard van het werk. Heeft het bedrijf de competenties in huis om de werkzaamheden uit te voeren?	ja nee
Restauratiecategorie BRL ERM 4000 1.6 §6.1.2 en URL 4009 2.1 §3.1.1 en 3.1.2	
Heeft de opdrachtgever de restauratiecategorie	ja nee

Behoud kwaststreep-effect

Authentieke aanbrengmethoden

Specifieke eisen historisch schilderwerk:

- Materiaalkeuze;
- Aanbrengmethodieken;
- Eisen gebruik gereedschappen.

Besnijwerk met de kwast

Geen roller-effect

Geen spuit-effect

Voorbeelden hoe het **NIET** moet !!
Foutieve aanbrengmethodieken die
in het verleden **NIET** werden
toegepast.

Niet alles kaal

Niet afplakken

Polychrome decoraties

Heraldische motieven

Bijzonder historische schildertechnieken bijv.:

- Hout- en marmer-imitatie;
- Verguld- en verzilvertechniek;
- Heraldische motieven en kleuren.

Imitatie- en verguldwerk

ERM-certificering is bezig om standaard te worden

Redenen:

- Duidelijkheid kwaliteitsborging;
- Garantie bedrijfsprocessen in orde;
- Regelmatige toetsing via audits;
- ERM-richtlijnen vaak voorwaarde subsidiëring;
- Deskundig gekwalificeerd personeel;
- ERM logo = keurmerk voor kwaliteit.

ERM-certificaat toont kennis en vakmanschap

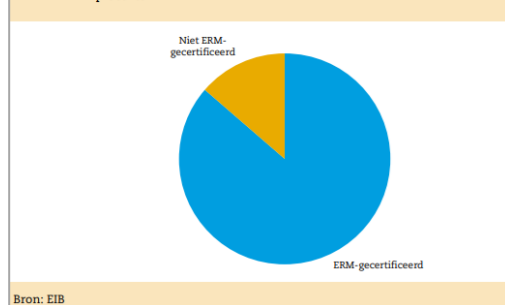
EIB-onderzoek naar belang ERM-keurmerk (februari 2025)

Resultaten marktverkenning:

- Biedingen ERM-erkende bedrijven liggen niet hoger;
- **Kwaliteitsfactoren** bepalen de gunning van een werk;
- Opdrachtgevers ervaren hogere kwaliteit van ERM-erkende bedrijven;
- Opdrachtgevers ervaren hogere esthetische waarde, PVA, planning en **kwaliteitsborging**;
- ERM logo: keurmerk van **kwaliteit**.

Figuur 3.2 De keuze van een opdrachtgever voor een ERM-gecertificeerd bedrijf, in procenten

Eindconclusie: Belang van kwalitatief schilderwerk op monumenten

- Behoud van monumenten = nationaal belang;
- Kennis en expertises zijn nodig;
- Vakmanschap met specialistische vaardigheden;
- Scholing;
- Kwaliteitsborging.

**ERM-erkende bedrijven
hebben passie voor
monumenten in hun DNA**

